

Jacek Michalak

Teoretyczne aspekty konkurencyjności regionu

Problemy Zarządzania, Finansów i Marketingu 35, 39-48

2014

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

JACEK MICHALAK¹

Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie

TEORETYCZNE ASPEKTY KONKURENCYJNOŚCI REGIONU

Streszczenie

Konkurencyjność regionu można definiować jako pewną formę przewagi konkurencyjnej nad innymi regionami, która jest wypadkową atrakcyjności oferty kierowanej do obecnych i potencjalnych mieszkańców regionu. Celem opracowania jest przybliżenie zagadnień związanych z konkurencyjnością regionu, które stanowią przedmiot zainteresowania wielu autorów zajmujących się problematyką rozwoju regionalnego i marketingu terytorialnego. W jego realizacji wykorzystano analizę różnorodnych poglądów przedstawianych w licznych krajowych i zagranicznych publikacjach. Ich weryfikacja pozwala na stwierdzenie, że badana problematyka rozwoju obejmuje kilka kluczowych elementów. Są nimi przede wszystkim poziom życia mieszkańców, warunki prowadzenia działalności gospodarczej przedsiębiorstw oraz możliwości przyciągnięcia inwestorów, a także umiejętności adaptowania pozytywnych trendów pojawiających się w otoczeniu, kreujących korzyści wewnętrzne i zewnętrzne (kreowanie wzrostu regionalnego, rozwój przedsiębiorczości).

Słowa kluczowe: konkurencja, region, konkurencyjność regionu

Wprowadzenie

Region jest pojęciem wieloznacznym. Używa się go do zdefiniowania terytorium określanego kulturowo lub historycznie oraz obszarów wyodrębnionych na skutek podziału administracyjnego, politycznego, a także wyodrębnionych w ramach przestrzeni ekonomicznej². Wyróżnia się więc regiony przyrodnicze,

¹ michalak@uwm.edu.pl.

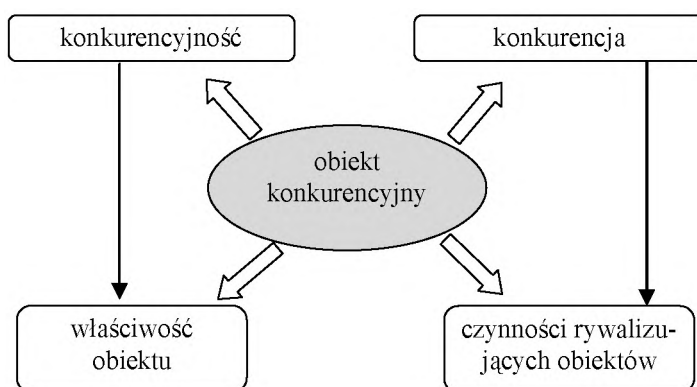
² I. Pietrzyk, *Polityka regionalna Unii Europejskiej i regiony w państwach członkowskich*, Wyd. Naukowe PWN, Warszawa 2000, s. 213.

administracyjne, społeczno-gospodarcze, urbanistyczne, społeczne, demograficzne, krajobrazowe i inne.

Budowanie konkurencyjnego regionu nie jest procesem krótkotrwałym, lecz złożonym i długotrwałym. W przeciwieństwie do konkurencyjnych firm, w przypadku regionów nie istnieją stałe i jednoznaczne mierniki, które obrazują poziom konkurencyjności. Celem opracowania było przede wszystkim dokonanie przeglądu literatury z zakresu istoty konkurencyjności regionu.

Konkurencyjność a konkurencja

Konkurencyjność jest nierozdzielnie związana z konkurencją, gdyż „ma ona rację bytu wyłącznie w środowisku konkurencyjnym”³. Zatem konkurencja, będąca pierwotnym pojęciem w odniesieniu do konkurencyjności, nie istnieje bez niej, a konkurencyjność bez konkurencji. Złożoność tych zjawisk sprawia, że powyższe terminy nie tylko nie poddają się jednoznacznym ocenom, ale są również często łatwo mylone i niejednoznacznie definiowane. Jednym z głównych źródeł ich różnego interpretowania jest bogactwo podejść koncepcyjnych do konkurencyjności i konkurencji, które wynikają z różnego przedmiotu zainteresowania prowadzonych w tym zakresie badań. W wymiarze pojęciowym konkurencyjność i konkurencja nie są tożsame. Zasadnicza różnica w ogólnej interpretacji tych terminów związana jest z tym, że konkurencyjność to właściwość obiektu konkurencyjnego, a konkurencja to czynności rywalizujących obiektów (rys. 1).

Rys. 1. Konkurencja a konkurencyjność

Źródło: opracowanie własne.

³ M. Gorynia, *Korzenie konkurencyjności w ekonomii*, w: *Kompendium wiedzy o konkurencyjności*, red. M. Gorynia, E. Łaźniewska, Wyd. Naukowe PWN, Warszawa 2010, s. 13.

Konkurencyjność jest to przede wszystkim cecha relatywna. Jej ocena dokonywana jest na płaszczyźnie osiągniętych wyników i wymaga porównania jednego „obiekту” konkurencyjnego z innymi obiektami. To porównanie wskazuje, czy dany podmiot jest bardziej konkurencyjny niż inne podmioty stanowiące punkt odniesienia, dlatego też w tym przypadku mamy do czynienia z konkurencyjnością w sensie rezultatowym. Konkurencja natomiast związana jest w swojej istocie z dążeniem jakiegoś podmiotu do wygrania lub pokonania własnych przeciwników, gdy w określonej sytuacji konkurencyjnej osiągnięciu celu przez jednego uczestnika często towarzyszy niepowodzenie (porażka) innego⁴. W tym sensie konkurencja ma wymiar czynnościowy, obrazowany przez proces podejmowania akcji i reakcji, związane z dochodzeniem do konkurencyjności.

Konkurencyjność jako kategoria teoretyczna trudna jest do zastosowania w badaniu realnie kształtujących się procesów gospodarczych, gdyż wymaga porównania z obiektem konkurencyjnym, to znaczy z otoczeniem zewnętrznym. W związku z tym badanie empiryczne w odniesieniu do konkurencyjności musi poprzedzać określenie miar ocen oraz ich wag, a poza tym wybór metod badawczych, dostosowanych do analizowanego podmiotu. Istotę konkurencyjności, w najbardziej ogólnym i najszerszym ujęciu, oddaje definicja przyjęta przez Organizację Współpracy Regionalnej i Rozwoju (OECD). Konkurencyjność jest tutaj rozumiana jako „zdolność firm, sektorów, regionów, krajów i obszarów ponad narodowych do tworzenia, w warunkach trwałego poddawania się konkurencji międzynarodowej, relatywnie wysokich dochodów z wykorzystania czynników produkcji i relatywnie wysokiego poziomu zatrudnienia”⁵. Uszczegóławiając tę propozycję interpretacyjną konkurencyjności – w aspekcie zdolności podmiotu do konkurowania⁶, można analizować konkurencyjność na trzech poziomach systemu gospodarczego, tj. makro-, mezo- i mikroekonomicznym (rys. 2).

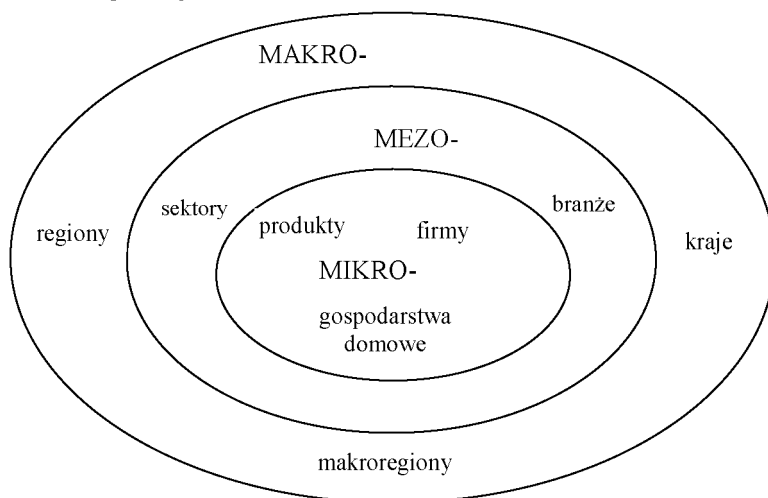
Każdy z tych poziomów jest reprezentowany przez różne podejścia do oceny i mierzenia konkurencyjności oraz różne interpretacje pojęcia „konkurencyj-

⁴ G.J. Kilduff, H.A. Elfenbein, B.M. Staw, *The psychology of rivalry: a relationally dependent analysis of competition*, „Academy of Management Journal” 2010, Vol. 53, No. 5, s. 943–945.

⁵ A. Zielińska-Głębocka, *Podstawowe koncepcje teoretyczne*, w: *Konkurencyjność przemysłowa Polski w procesie integracji z Unią Europejską. Teoria, praktyka, polityka*, red. A. Zielińska-Głębocka, Wyd. Fundacja Rozwoju Uniwersytetu Gdańskiego, Gdańsk 2000, s. 11–13.

⁶ W. Mantura, *Systematyzacja czynników konkurencyjności przedsiębiorstwa przemysłowego*, Zeszyty Naukowe Politechniki Poznańskiej, Wyd. Naukowe Politechniki Poznańskiej, Poznań 2001, s. 126.

ność⁷. Rozpatrując konkurencyjność w skali mezo- i mikro-, podkreśla się dynamizm, przedsiębiorczość i zdolność do kreowania i absorpcji nowoczesnych technologii, sprawność gospodarowania, jakość produkcji i środowiska. Konkurencyjność na poziomie mikro- interpretowana jest jako umiejętność osiągania i utrzymywania przewagi bądź pozycji konkurencyjnej przez przedsiębiorstwo. Analiza na poziomie mezoekonomicznym dotyczy badania konkurencyjności branży bądź gałęzi, natomiast poziom makro odnosi się do całej gospodarki danego kraju.

Rys. 2. Poziomy rozpatrywania konkurencyjności

Źródło: opracowanie własne na podstawie G. Maniak, *Mikro-, mezo- i makroekonomiczne poziomy konkurencyjności – uwarunkowania i miary*, Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego nr 408, Prace Katedry Mikroekonomii nr 10, Wyd. Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego, Szczecin 2005, s. 5–19.

Uczestnikami rynku w warunkach gospodarki globalnej są zarówno jednostki gospodarcze, jak i terytorialne. Ze specyfiki obu sektorów, publicznego i komercyjnego wynika, że ich oferty są bardzo różne. Konkurencyjność rozpatrywana w odniesieniu do podmiotów gospodarczych oznacza zdolność do oferowania dóbr i usług o jakości i cenie odzwierciedlającej potrzeby nabywców. W przypadku zaś sektora publicznego, konkurencyjność jest rozumiana jako zdolność tworzenia warunków dla prowadzenia działalności gospodarczej

⁷ N. Daszkiewicz, *Konkurencyjność podmiotów – ujęcie teoretyczne*, w: *Konkurencyjność. Poziom makro, mezo i mikro*, red. N. Daszkiewicz, PWE, Warszawa 2008, s. 15.

i zamieszkania, zaspokajających potrzeby użytkowników (mieszkańców, przedsiębiorców lub gości) danej przestrzeni (kraju, regionu, gminy, miasta)⁸.

Istota konkurencyjności regionów i czynniki ją kształtujące

Współcześnie konkurencyjność stała się jednym z najważniejszych zagadnień rozwoju regionalnego i lokalnego. Konkurencyjność regionów jest procesem wynikającym bezpośrednio z faktu dążenia do podnoszenia konkurencyjności gospodarki. Przyjmując, że konkurencyjność gospodarki jest to „zdolność do produkowania oraz oferowania dóbr i usług o takich parametrach techniczno-użytkowych, cenach, jakości oraz warunkach sprzedaży, które znajdują nabywców na rynku krajowym oraz rynkach zagranicznych”⁹, wartościowa jest definicja konkurencyjności regionu zaproponowana przez Stawasza. Twierdzi on, że konkurencyjność regionu jest to „przewaga nad innymi regionami będącą wypadkową atrakcyjności oferty usługowej kierowanej do obecnych i potencjalnych użytkowników regionu, którymi są mieszkańcy, firmy, inwestorzy, goście”¹⁰. Konkurencyjność wynika z atutów, czyli najważniejszych silnych stron regionu, których źródło tkwi m.in. w systemie edukacyjnym, strukturze gospodarczej i infrastrukturze materialnej, instytucjonalnej i intelektualnej regionu. Takie spojrzenie na konkurencyjność regionu samo w sobie prowadzi do ujęcia biznesowego przez pryzmat zestawu cech regionu decydujących o jego atrakcyjności z punktu widzenia lokowania inwestycji lub jako miejsca zamieszkania. Jest to także wyraz przewagi technologicznej lub niższych cen dóbr i usług wytwarzanych w regionie, w porównaniu z innymi regionami¹¹.

Generalnie prezentowane w literaturze definicje konkurencyjności regionu wskazują na kilka jego kluczowych elementów, tj. poziom życia mieszkańców, warunki prowadzenia działalności gospodarczej przedsiębiorstw, możliwości przyciągnięcia inwestorów oraz lokalizację instytucji i imprez o zasięgu krajowym lub międzynarodowym¹². Konkurencyjność może być również rozpatrywana w kontekście umiejętności adaptowania pozytywnych trendów pojawiających się w otoczeniu, kreujących korzyści wewnętrzne i zewnętrzne (rozwój

⁸ P. Bury, *Oceny w planowaniu urbanistycznym a gospodarność w rozwoju miast*, Wyd. Naukowe Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź 1993, s. 59.

⁹ T. Markowski, *Zarządzanie rozwojem miast*, Wyd. Naukowe PWN, Warszawa 1999, s. 101.

¹⁰ D. Stawasz, *Ekonomiczno-organizacyjne uwarunkowania rozwoju regionu – teoria i praktyka*, Wyd. Naukowe Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź 2004, s. 203.

¹¹ *Konkurencyjność regionu*, http://www.funduszeuropejskie.gov.pl/sloownik/strony/konkurencyjnosc_regionu.aspx (20.01.2014).

¹² P. Góralski, M. Łazarek, *Czynniki kształtujące konkurencyjność regionów*, http://www.wne.sggw.pl/czasopisma/pdf/PEFIM_nr_50_2009_s307.pdf (20.01.2014).

przedsiębiorczości, kreowanie wzrostu regionalnego)¹³. Natomiast za region konkurencyjny uważany jest obszar, w którym poziom wiedzy ludzkiej (interpretowany jako zdolność do identyfikowania potrzeb, odkrywania nowych ich kombinacji, a także wykorzystania istniejących lub nowych zasobów rzeczowych) pozwala na wytworzenie strukturalnej przewagi i skomercjalizowanie wytworów regionu¹⁴. Konkurencyjność regionów to również umiejętność przyciągania kapitału i środków pomocowych oraz zdolność do zatrzymania w regionie posiadanych czynników produkcji. Jest to także osiąganie trwałej, wysokiej i stale rosnącej stopy życiowej oraz wysokiego wskaźnika zatrudnienia¹⁵.

Analizując poziom konkurencyjności regionów, należy zwrócić uwagę na ich siłę ekonomiczną, którą Gorzelak proponuje wyznaczać na podstawie wielkości dochodów publicznych generowanych w regionach¹⁶. Na konkurencyjność regionów wpływ mają takie elementy, jak zróżnicowanie struktur ekonomicznych, dostępność komunikacyjna, rozwinięte zaplecze naukowo-badawcze oraz istniejące otoczenie okolobiznesowe. Sprzyjają one rozwojowi przedsiębiorczości, natomiast ich niedostatek oraz słabości ogólnego poziomu zagospodarowania powodują, że region charakteryzuje się słabszą pozycją w stosunku do pozostałych. Jeszcze inaczej ujmują czynniki konkurencyjności regionu Markowski i Stawasz. Czynniki mające wpływ na konkurencyjność regionów dzielą na dwie kategorie, tj. konieczne do utrzymania zdolności konkurencyjności oraz tworzące przewagę konkurencyjną, która wynika z cech dodatkowych, unikatowych, trudnych do powielenia, mających decydujące znaczenie dla pozyskania inwestorów¹⁷. Z kolei Winiarski wyróżnia kilka istotnych czynników, które determinują budowę potencjału konkurencyjny regionu. Należą do nich:

- a) zróżnicowana struktura gospodarki (gałęzie i przedsiębiorstwa zdolne do rywalizacji w procesach międzynarodowej produkcji i wymiany);
- b) infrastruktura techniczna, np. sprawny system telekomunikacyjny, transportowy, zaopatrzenie w wodę oraz energię elektryczną;

¹³ B. Filipiak, M. Kogut, A. Szewczuk, M. Ziolo, *Rozwój lokalny i regionalny. Uwarunkowania, finanse procedury*, Wyd. Fundacja na rzecz Uniwersytetu Szczecińskiego, Szczecin 2005, s. 264.

¹⁴ A. Białtomiuk, *Regiony peryferyjne w perspektywie polityki strukturalnej UE*, Wyd. Naukowe Uniwersytetu Białostockiego, Białystok 2003, s. 77.

¹⁵ J. Kot, *Raport zbiorczy z badań przeprowadzonych w zespole badawczym I – Gospodarka i Przedsiębiorstwa*, <http://www.ujk.edu.pl/iekon/zporr/raport/calosc%20raport.doc> (15.12.2013).

¹⁶ G. Gorzelak, *Polityka państwa w obliczu przekształceń strukturalnych polskiej przestrzeni*, w: *Przemiany polskiej przestrzeni*, red. G. Gorzelak, Studia Regionalne i Lokalne 19 (52), Wyd. Europejskiego Instytutu Rozwoju Regionalnego i Lokalnego, Warszawa 1997, s. 31.

¹⁷ T. Markowski, D. Stawasz, *Ekonomiczne i środowiskowe aspekty zarządzania rozwojem miast i regionów*, Wyd. Naukowe Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź 2001, s. 61.

- c) infrastruktura społeczna, np. system pomocy społecznej, edukacji oraz ochrony zdrowia;
- d) inwestycje krajowe i zagraniczne, publiczne i prywatne;
- e) działalność badawczo-rozwojowa, np. istniejące placówki naukowo-badawcze, jednostki badawczo-rozwojowe, szkoły wyższe;
- f) zasoby środowiska naturalnego;
- g) instytucje okołobiznesowe – agencje rozwoju lokalnego, izby gospodarcze, fundusze poręczeniowe¹⁸.

Wiele regionów w Polsce charakteryzuje się występowaniem wymienionych powyżej czynników, jednak odmienne są ich potencjał i jakość, co powoduje pojawienie się dysproporcji między poziomem rozwoju poszczególnych regionów. Niektóre regiony cechuje „efekt doganiania”, a inne „efekt pozostawania w tyle”. W pierwszym przypadku można mówić o zjawisku konwergencji, czyli wyrównywania różnic między regionami o niższym poziomie rozwoju, natomiast w drugim przypadku o dywergencji, a zatem pogłębianiu się dysproporcji. W opinii Markowskiego istnieje konieczność przeciwdziałania procesowi marginalizacji regionów i dążenie do przyspieszenia procesu konwergencji, a co za tym idzie podnoszenia konkurencyjności regionów¹⁹. Podstawowe działania w zakresie budowania długotrwałych przewag konkurencyjnych zamieszczono w tabeli 1.

Tabela 1

Zasadnicze obszary oddziaływań w procesie podnoszenia konkurencyjności regionów

Obszar oddziaływania	Kierunki zmian
Infrastruktura drogowa	<ul style="list-style-type: none"> – prace modernizacyjne w zakresie drogowej infrastruktury komunalnej – tworzenie węzłów komunikacyjnych – reorganizacja, przekierowanie ruchu drogowego – tworzenie parkingów, ścieżek rowerowych, chodników
Infrastruktura komunalna	<ul style="list-style-type: none"> – zaopatrzenie w energię elektryczną wszystkich jednostek funkcjonujących w danym regionie – inwestycje w nowoczesną infrastrukturę teleinformatyczną – uzbrojenie działek, budowa sieci wodno-kanalizacyjnej – tworzenie ośrodków rekreacyjno-wypoczynkowych – znaczenie i przygotowywanie szlaków turystycznych – inwestycje ukierunkowane na nowe źródła energii
Ochrona środowiska naturalnego	<ul style="list-style-type: none"> – budowa oczyszczalni ścieków – racjonalizacja gospodarki odpadami – przyjazne środowisku metody utylizacji odpadów – popularyzowanie postaw proekologicznych

¹⁸ B. Winiarski, *Czynniki konkurencyjności regionów*, w: *Konkurencyjność regionów*, red. M. Klamut, Wyd. Naukowe Akademii Ekonomicznej, Wrocław 1999, s. 50–51.

¹⁹ T. Markowski, *Zarządzanie rozwojem...*, s. 127–129.

Koncepcje finansowania	<ul style="list-style-type: none"> – korzystanie z finansowania UE – pozyskiwanie środków finansowych z rynku kapitałowego – rozwój współpracy z sektorem bankowym oraz koncepcji partnerstwa publiczno-prywatnego
Marketing JST	<ul style="list-style-type: none"> – rozwój koncepcji marketingu mix w warunkach samorządu – rozwój systemów informacji marketingowej – podejmowanie działań w zakresie stworzenia i utrwalenia wizerunku JST w otoczeniu – budowanie i weryfikowanie strategii – poszukiwanie nowych kanałów dystrybucji – intensyfikacja działań i obszarów konkurencji
Kierunki działalności gospodarczej	<ul style="list-style-type: none"> – rozwój koncepcji produkcji rolnej ukierunkowanej na wytwarzanie zdrowej żywności – rozwój turystyki w warunkach JST
Kwalifikacje urzędników wchodzących w skład struktur władz lokalnych	<ul style="list-style-type: none"> – wzrost wymagań w zakresie kwalifikacji urzędników – wzrost wymogów posiadania przez pracowników wykształcenia – utrwalenie się wymogów w zakresie samokształcenia i podnoszenia kwalifikacji

Źródło: B. Filipiak, M. Kogut, A. Szewczuk, M. Ziolo, *Rozwój lokalny i regionalny. Uwarunkowania, finanse procedury*, Wyd. Fundacja na rzecz Uniwersytetu Szczecińskiego, Szczecin 2005, s. 283.

Podnoszenie konkurencyjności regionalnej jest procesem systematycznym, na który można i należy oddziaływać w sposób ciągły. Istotne jest podejmowanie działań mających na celu tworzenie trwałych podstaw dla rozwoju.

Podsumowanie

Konkludując przeprowadzone rozważania dotyczące konkurencyjności regionów, można stwierdzić, że pojęcie to w literaturze przedmiotu nie jest jednolicie definiowane. Autorzy w sposób zróżnicowany podchodzą do wspomnianego problemu. Bez względu na to, na jakim poziomie systemu gospodarczego interpretuje się konkurencyjność, mamy do czynienia z dwoma jej rodzajami: konkurencyjnością *ex post*, wynikającą z obecnej pozycji konkurencyjnej, która jest skutkiem zrealizowanej strategii konkurencyjnej jednego obiektu i strategii konkurencyjnych innych obiektów, oraz konkurencyjnością *ex ante*, która dotyczy przyszłej pozycji konkurencyjnej obiektu konkurencyjnego (zdolności do konkurencji w przyszłości), czyli rozpatrywana jest przez pryzmat potencjału konkurencyjnego.

Bibliografia

- Bałtomiuk A., *Regiony peryferyjne w perspektywie polityki strukturalnej UE*, Wyd. Naukowe Uniwersytetu Białostockiego, Białystok 2003.
- Bury P., *Oceny w planowaniu urbanistycznym a gospodarność w rozwoju miast*, Wyd. Naukowe Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź 1993.

- Daszkiewicz N., *Konkurencyjność podmiotów – ujęcie teoretyczne*, w: *Konkurencyjność. Poziomy makro, mezo i mikro*, red. N. Daszkiewicz, PWE, Warszawa 2008.
- Filipiak B., Kogut M., Szewczuk A., Ziolo M., *Rozwój lokalny i regionalny. Uwarunkowania, finanse procedury*. Wyd. Fundacja na rzecz Uniwersytetu Szczecińskiego, Szczecin 2005.
- Gorynia M., *Korzenie konkurencyjności w ekonomii*, w: *Kompendium wiedzy o konkurencyjności*, red. M. Gorynia, E. Łązniewska, Wyd. Naukowe PWN, Warszawa 2010.
- Gorzela G., *Polityka państwa w obliczu przekształceń strukturalnych polskiej przestrzeni*, w: *Przemiany polskiej przestrzeni*, red. G. Gorzela, Studia Regionalne i Lokalne 19 (52), Wyd. Europejskiego Instytutu Rozwoju Regionalnego i Lokalnego, Warszawa 1997.
- Góralski P., Łazarek M., *Czynniki kształtujące konkurencyjność regionów*, http://www.wne.sggw.pl/czasopisma/pdf/PEFIM_nr_50_2009_s307.pdf.
- Kilduff G.J., Elfenbein H.A., Staw B.M., *The psychology of rivalry: a relationally dependent analysis of competition*, „Academy of Management Journal” 2010, Vol. 53, No. 5.
- Konkurencyjność regionu*, http://www.funduszeuropejskie.gov.pl/slownik/strony/konkurencyjnosc_regionu.aspx.
- Kot J., *Raport zbiorczy z badań przeprowadzonych w zespole badawczym I – Gospodarka i Przedsiębiorstwa*, <http://www.ujk.edu.pl/iekon/zporr/raport/calosc%20raport.doc>.
- Maniak G., *Mikro-, mezo- i makroekonomiczne poziomy konkurencyjności – uwarunkowania i miary*, Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego nr 408, Prace Katedry Mikroekonomii nr 10, Wyd. Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego, Szczecin 2005.
- Mantura W., *Systematyzacja czynników konkurencyjności przedsiębiorstwa przemysłowego*, Zeszyty Naukowe Politechniki Poznańskiej, Wyd. Naukowe Politechniki Poznańskiej, Poznań 2001.
- Markowski T., Stawasz D., *Ekonomiczne i środowiskowe aspekty zarządzania rozwojem miast i regionów*, Wyd. Naukowe Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź 2001.
- Markowski T., *Zarządzanie rozwojem miast*, Wyd. Naukowe PWN, Warszawa 1999.
- Pietrzyk I., *Polityka regionalna Unii Europejskiej i regiony w państwach członkowskich*, Wyd. Naukowe PWN, Warszawa 2000.
- Stawasz D., *Ekonomiczno-organizacyjne uwarunkowania rozwoju regionu – teoria i praktyka*, Wyd. Naukowe Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź 2004.
- Winiarski B., *Czynniki konkurencyjności regionów*, w: *Konkurencyjność regionów*, red. M. Klamut, Wyd. Naukowe Akademii Ekonomicznej, Wrocław 1999.
- Zielińska-Głębocka A., *Podstawowe koncepcje teoretyczne*, w: *Konkurencyjność przemysłowa Polski w procesie integracji z Unią Europejską. Teoria, praktyka, polityka*, red. A. Zielińska-Głębocka, Wyd. Fundacja Rozwoju Uniwersytetu Gdańskiego, Gdańsk 2000.

THEORETICAL ASPECTS OF COMPETITIVENESS OF THE REGION**Summary**

Competitiveness of the region can be defined as a form of competitive advantage over other regions, which is the result of the attractiveness of the offer addressed to current and potential inhabitants of the region. The aim of this paper is to discuss issues related to the competitiveness of the region, which are the subject of consideration by many authors dealing with regional development and territorial marketing. In order to accomplish the objective, various views presented in numerous national and international publications, were discussed. Conducted considerations lead to the conclusion, that problem connected with the issues of development includes several key elements. They are mainly: standard of living, business conditions, opportunities to attract investors, as well as ability to adapt positive trends in the environment, that create internal and external benefits (creation of regional growth, entrepreneurship).

Keywords: competition, region, competitiveness of the region

Translated by Jacek Michalak